

**แบบรายงานการไปฝึกอบรม/ดูงาน ประชุม สัมมนา
ในประเทศ/ต่างประเทศ**

1. นางจรรยา ยิ่งยวด
2. อายุ 55 ปี วุฒิ ปริญญาตรี
3. ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา 8 ตำแหน่งชำนาญการ
4. ปฏิบัติงานในหน้าที่ หัวหน้างานหลักสูตรและมาตรฐาน
5. สังกัด สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
6. หลักสูตร/หัวข้อที่ไปฝึกอบรม/ดูงาน ประชุม สัมมนา โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนา
ศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา
7. โดยทุน -
8. หน่วยงานที่เป็นผู้จัดฝึกอบรม/ดูงาน ประชุม สัมมนา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
9. สถานที่ฝึกอบรม/ดูงาน ประชุม สัมมนา โรงแรมสวนดุสิต เฟลส มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต
10. ประเทศ -
11. ระยะเวลาฝึกอบรม/ดูงาน ประชุม สัมมนา
ระหว่างวันที่ 9 ตุลาคม 2553 ถึง วันที่ 15 ตุลาคม 2553
รวมทั้งสิ้น - ปี - เดือน 7 วัน
12. เนื้อหาของหลักสูตร/หัวข้อเรื่อง
วันที่ 9 ตุลาคม 2553
หัวข้อ การทำงานกับนักศึกษาพิการ บรรยายโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจา ชลธาร์นันท์และคณะ
การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการ
 - ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้พิการ โดยคำนึงถึงสิทธิ
โอกาสที่จะได้รับการศึกษา
 - คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
 - ให้สถานศึกษา โดยเฉพาะอุดมศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้ารับการศึกษานในสัดส่วนหรือ
จำนวนที่เหมาะสมสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตาม
กฎหมาย

นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันด้านนโยบายการศึกษา

จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญาและชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ได้ออกระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 ข้อ 6 วรรคหนึ่ง “กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษามีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่น ตามจำนวนเงินที่เรียกเก็บจากนิสิต นักศึกษาพิการ ทั้งนี้ไม่เกินอัตราและรายการที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด”

การพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการระดับอุดมศึกษา

- สกอ. เตรียมความพร้อมเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพิการ โดยจัดประชุมสัมมนา เรื่อง การพัฒนาระบบรองรับคนพิการในสถาบันอุดมศึกษามาเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ปี 2546
- จัดทำฐานข้อมูลและสำรวจจำนวนนิสิต นักศึกษา มาตั้งแต่ปี 2517 ถึงปัจจุบัน
- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
- จัดทำและนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษาให้กระทรวงศึกษาธิการบูรณาการยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานหลัก
- จัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ สกอ. มาตั้งแต่ปี 2549
- งบประมาณที่จัดการให้สถาบันอุดมศึกษาที่รับนักศึกษาพิการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เพื่อพัฒนาการจัดตั้งศูนย์ DSS Center (Disability Support Services) การจัดจ้างบุคลากรประจำศูนย์ DSS Center การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จัดจ้างล่ามภาษามือ การจัดอบรมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา
- จัดสัมมนาระดับชาติ เรื่อง การเข้าถึงและได้รับบริการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ

แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ

นโยบายการเข้าถึงและได้รับบริการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ

วิสัยทัศน์ จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมและคุณภาพ โดยให้การช่วยเหลือให้นักศึกษาได้ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเต็มศักยภาพและมีงานทำ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างโอกาสทางการศึกษา

กลยุทธ์ : จัดสรรโอกาสทางการศึกษาให้นักศึกษาพิการที่มีศักยภาพได้เข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้พิการ

กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบบริการสนับสนุนคนพิการ (DSS) โดยสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนของนักศึกษาพิการ

กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษและการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาพิการ

กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาองค์ความรู้

กลยุทธ์ : ผลิตงานวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ส่งเสริมการมีงานทำของบัณฑิตผู้พิการ

กลยุทธ์ : ส่งเสริมความร่วมมือในการสนับสนุนการประกอบอาชีพของบัณฑิตพิการ
การทำงานกับนักศึกษาพิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ.2522 จัดประเภทของคนพิการเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ
5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
8. บุคคลออทิสติก
9. บุคคลพิการซ้อน

หลักในการทำงานกับนักศึกษาพิการ

- หลักของสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกัน
- หลักของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะความพิการ ข้อจำกัดในแต่ละกลุ่ม จุดเด่น จุดอ่อน
- หลักของคุณธรรมจริยธรรมในการช่วยเหลือ แนะนำและให้บริการแก่นักศึกษาพิการ

เต็มใจ

ปรารถนาดี

เสียสละและอดทน

คำแนะนำเบื้องต้นในการทำงานกับนักศึกษาพิการ

สำรวจความสามารถและข้อจำกัดในการเรียนในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาเป็นเฉพาะบุคคล

- เตรียมความพร้อมในทักษะที่จำเป็น
- ปรับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด
- จัดเพื่อนช่วยเพื่อน (buddy system) เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งในเรื่อง การเรียนและการดำเนินชีวิต
- สำรวจความสมัครใจในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา
- สำรวจรายวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนและแจ้งข้อมูลพื้นฐานให้อาจารย์ประจำวิชาทราบ ประสานงานความร่วมมือระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้ปกครอง อย่างต่อเนื่อง

วันที่ 10 ตุลาคม 2553

หัวข้อ การช่วยเหลือคณาจารย์ในคณะต่าง ๆ ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาพิการ
บรรยายโดยนางวิไลวรรณ ซึ่งปรีดา และทีมงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. ระบบให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัย
2. ความสำคัญของการสนับสนุนคณาจารย์ในการสนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการ
3. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนคณาจารย์ในการสนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการ
4. ผลกระทบต่อการเรียนของนักศึกษาพิการ เมื่อไม่ได้มีการสนับสนุนคณาจารย์ในการช่วยเหลือ
นักศึกษาพิการ

การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาพิการ เป็นการร่วมมือกันระหว่าง DSS กับคณะ/
คณาจารย์ร่วมกันให้ความช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาพิการแต่ละคนให้สามารถใช้ความรู้
ความสามารถในการเรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยการให้ความช่วยเหลือไม่ได้จำกัดอยู่ที่ DSS
เท่านั้น แต่คณะ/คณาจารย์ก็จัดระบบให้บริการแก่นักศึกษาพิการที่จะลงทะเบียนเรียนใน
คณะนั้น ๆ ด้วย

หัวข้อ สิทธิในการขอรับบริการสนับสนุนและความรับผิดชอบของนักศึกษาพิการ บรรยายโดย
ดร.สิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ

1. กฎหมายและนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการในประเทศไทย
2. บทบาทหน้าที่ของนักศึกษาพิการ
3. การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับความบกพร่องหรือความพิการ
4. การให้บริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ

ข้อเสนอแนะในการวางแผนปฏิบัติในการยื่นเอกสารเพื่อขอรับบริการสนับสนุน

1. ไม่จำเป็นต้องมีแนวปฏิบัติเฉพาะสำหรับความพิการแต่ละประเภท
2. ควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติอาจเลือกจากความพิการที่พบบ่อยในมหาวิทยาลัย
3. แนวปฏิบัติที่ดีต้องสามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ
4. ควรมีแนวทางการทบทวนแนวปฏิบัติเป็นรายกรณีหากไม่สามารถดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ได้
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลและขั้นตอนการดำเนินการตามแนวปฏิบัติแก่นักศึกษาที่มีความต้องการบริการสนับสนุน

การพิจารณาเอกสารเพื่อการได้รับสิทธิในการได้รับบริการสนับสนุน

1. คุณภาพของเอกสารที่นักศึกษายื่นเพื่อขอรับบริการ
2. ผลการวินิจฉัยทางการแพทย์
3. ผลกระทบจากความบกพร่อง
4. ผลของการตรวจสอบสนับสนุนการบ่งบอกความพิการ
5. ผลการตรวจสอบทางการแพทย์และทางการศึกษาประเมินโดยนักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
6. เมื่อพิจารณาเอกสารครบถ้วนแล้ว คณะกรรมการดำเนินงานจึงวางแผนการให้บริการสำหรับนักศึกษาพิการต่อไปตามความเหมาะสม

หัวข้อ การพิจารณาความต้องการพิเศษเฉพาะบุคคลของนักศึกษาที่มีภาวะออทิซึมและความบกพร่องที่ไม่เด่นชัด บรรยาย โดยรองศาสตราจารย์ดารณี อุทัยรัตนกิจและทีมงานมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ลักษณะของนักศึกษาออทิสติก

พฤติกรรมด้านการเรียน

- สามารถเรียนได้ดีในวิชาประเภทความจำ และทักษะกลไกเคลื่อนไหวของร่างกาย
- เรียนไม่ได้หรือเรียนได้ไม่ดีในวิชาที่เน้นการคิดขั้นสูง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย
- มีความยากลำบากในการจดคำบรรยาย การตอบข้อสอบ
- ร่วมแสดงความคิดเห็นแต่ไม่ตรงประเด็น

- พูดแทรกขณะเรียน ไม่คอยจังหวะ ไม่รอโอกาส
- เข้าห้องสอบผิดหรือลืมห้องสอบ
- จัดการกับเวลา ทั้งการเข้าเรียนและระหว่างพักไม่ได้

พฤติกรรมด้านสังคม

- มีความยากลำบากในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นและคงสัมพันธภาพได้ไม่นาน
- แยกตัวอยู่คนเดียว
- เริ่มบทสนทนาไม่เป็น
- ใช้คำพูดและกริยาท่าทางไม่เหมาะสม ไม่ถูกกาลเทศะ
- แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้

แนวทางการช่วยเหลือ

- ให้ออกาสนักศึกษาออกทิสติกได้เรียนตามความถนัดและความสามารถของตนเอง
- มีคณะทำงานเพื่อวางแผนให้ความช่วยเหลือและติดตามความก้าวหน้า
- มีการส่งข้อมูลเบื้องต้นและทำความเข้าใจกับอาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง
- ปรับการเรียนการสอนและการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสม
- มีการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันทางการศึกษา สถาบันทางการแพทย์และผู้ปกครอง
- มีเพื่อนคอยดูแลและให้ความช่วยเหลือ

การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาออทิสติก

- สังเกตลักษณะเฉพาะของแต่ละคน เพื่อหาวิธีการพัฒนาและการช่วยเหลือที่เหมาะสม
- แจ้งให้ผู้สอบทราบล่วงหน้าถึงเงื่อนไขที่จะช่วยให้นักศึกษาออทิสติกแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น
- จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ ลดสิ่งรบกวนหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลง
- ใช้การสนับสนุนพฤติกรรมทางบวก (positive behavior supports) เพื่อคงพฤติกรรมที่เหมาะสม

ความบกพร่องที่ไม่เห็นเด่นชัด (Invisible Disabilities) แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. Learning Disabilities (LD) เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. ADHD (Attention deficit hyperactivity disorder) เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีสมาธิสั้นและไม่อยู่นิ่ง
3. Emotional/Mental Health Disorder เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีปัญหาทางอารมณ์และสุขภาพจิต

Learning Disabilities (LD) มี 4 ประเภทคือ

1. กลุ่มที่มีความบกพร่องด้านการอ่าน (Dyslexia)

แนวทางการให้ความช่วยเหลือ

- ระวังความเร็วในการสอน
- ต้องบอกกรอบเนื้อหา
- ใช้เวลาในการซักถาม
- ให้เอกสารไปศึกษาก่อน
- สนับสนุนให้ใช้เทปบันทึกเสียง หรือคอมพิวเตอร์ในการเรียน
- สอบโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่กำกวม

2. กลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเขียน (Dysgraphia)

แนวทางการให้ความช่วยเหลือ

- เลือกใช้อุปกรณ์ที่นักศึกษานัด
- อาจให้ผู้อื่นช่วยตรวจสอบ
- ควรกระตุ้นให้ท่องคำศัพท์

3. กลุ่มที่มีความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหวและการรับรู้ (Dyspraxia)

แนวทางการให้ความช่วยเหลือ

- ใช้วิธีวิเคราะห์งาน โดยแยกงานใหญ่เป็นงานย่อยที่มีขั้นตอนน้อยลง
- กิจกรรมจะช่วยให้การทำงานประสานของมือ และตา รวมทั้งความคล่องแคล่วในการใช้มือเพิ่มขึ้น
- ควรแน่ใจว่านักศึกษาเข้าใจคำสั่งชัดเจนถูกต้อง
- อาจใช้กล่องบันทึกภาพ

4. กลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีผลต่อการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ (Dyscalculia)

แนวทางการให้ความช่วยเหลือ

- มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ
- ทำงานด้วยอุปกรณ์ช่วยเหลือหลาย ๆ แบบ
- โยงปัญหาทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน
- ใช้ tutor ช่วย

ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) สมาธิสั้นมี 2 ประเภทคือ

1. ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) เป็นกลุ่มที่มีความยากลำบากที่จะควบคุมสมาธิและอยู่นิ่งไม่ได้
2. ADD (Attention Deficit Disorder) เป็นกลุ่มที่มีความยากลำบากที่จะสนใจจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

แนวทางการให้ความช่วยเหลือ

- ใช้ในงานที่มีหัวข้อกำหนดเป็นแนวทางให้

- ทบทวนหรือย้ำประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่เรียน
- ใช้ตัวอย่างที่มีในชีวิตจริงเพื่ออธิบายให้เข้าใจ
- จัดตารางเวลาของกิจกรรมและการทำงาน

ความบกพร่องทางอารมณ์ (Emotion/Mental Health Disorder)

แนวทางการให้ความช่วยเหลือ

- การวินิจฉัยและการรักษาจากแพทย์
- การควบคุมตนเอง
- การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
- การปรับเปลี่ยนความคิดและทัศนคติ
- การวางแผนในการทำงานและการเรียน
- สร้างสัมพันธภาพกับคนอื่น

วันที่ 11 ตุลาคม 2553

หัวข้อ กลยุทธ์การทำงานด้านการบริหารระดับสูงสำหรับนักศึกษาฝึกการบรรยายโดยนางวิไลวรรณ ชิงปรีดา และทีมงานมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Executive Functioning ความสามารถในการบริหารจัดการระดับสูง

- เป็นกลุ่มของความสามารถทางความรู้ความเข้าใจ
- วางแผนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- มีผลต่อผลงานที่ออกมา
- ทำให้ความคิดเป็นความคิดรวบยอด
- คาดการณ์ล่วงหน้าจะแก้สถานการณ์ได้อย่างไร

วิธีทางที่จะพัฒนานักศึกษาฝึกการให้ประสบความสำเร็จ

1. สนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะ Self Advocate
2. สนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะในการใช้ความสามารถในการบริหารจัดการระดับสูง
3. สนับสนุนนักศึกษาให้มีการพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จด้วยการสอนและฝึกฝนสิ่งเหล่านี้
 - 3.1 Time management การจัดการและการบริหารเวลา
 - 3.2 Strategies for reading, writing, and test-taking การสอนให้รู้จักกลยุทธ์ในการอ่าน เขียน และการทำข้อสอบ
 - 3.3 Strategies for note-taking การจดบันทึก
 - 3.4 Strategies for staying focus on a task กลยุทธ์ในการให้ความจดจ่ออยู่กับงานที่ทำหรืองานที่ยุ่งยากซับซ้อน

3.5 Strategies to encourage metacognition กลยุทธ์ในการสนับสนุนให้นักศึกษาใช้

metacognition (ความสามารถที่จะมองเห็นภาพรวมหรือมีความคิดเป็นแบบองค์รวม)

ความสามารถในการบริหารจัดการระดับสูง เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งที่โดยเจตนาและไม่เจตนาหรือโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ซึ่งความสามารถในการบริหารจัดการระดับสูงเป็นการทำงานของสมองส่วน Preontal Lobe แต่ถ้าสมองส่วนนี้ขาดการพัฒนาอย่างสมบูรณ์จะเป็นสาเหตุให้ความสามารถในการบริหารจัดการระดับสูงบกพร่อง และเป็นต้นเหตุให้ผู้เรียนมีปัญหาด้านการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน แต่เมื่อทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนขาดทักษะในด้านใดแล้ว ก็สามารถที่จะฝึกให้มีทักษะนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ

วันที่ 12 ตุลาคม 2553

หัวข้อ การพัฒนาเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ บรรยายโดย ดร.วันทนีย์ พันธชาติและทีมงานจาก NECTEC

หลักคิดการให้บริการสื่อ

1. การออกแบบที่เป็นสากลและเป็นธรรมชาติ
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทุกคนได้ข้อมูลเท่าเทียมกัน เช่น
 - เว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐาน WCAG
 - เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างจากสไตลชีตที่มีโครงสร้างลำดับขั้น
2. การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
 - การทำเอกสารให้อยู่ในรูปอักษร BRAILLE
 - การจัดทำเอกสารรูปแบบง่ายเพื่อความเข้าใจ
 - การแปลงเอกสารเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์
3. การช่วยเหลือแบบสมเหตุสมผล
 - การจ้าง Reader สำหรับเด็กตา
 - การจ้าง Notetaker สำหรับเด็กหู
 - การบันทึกเทป สำหรับเด็กตา กลุ่มร่างกาย และ LD

เครื่องมือช่วยในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์

1. โปรแกรมช่วยอ่านจอภาพ
2. เครื่องแสดงผลอักษรเบรลล์
3. โปรแกรมขยายจอภาพ
4. แป้นพิมพ์ปรับเปลี่ยนได้
5. โปรแกรมรับรู้เสียง
6. ปุ่มเฉพาะ

แนวทางในการสร้างเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

1. แนวทางในการเข้าถึงรูปภาพ (Image)
2. แนวทางในการเข้าถึงแบบฟอร์ม (Form)
3. แนวทางในการเข้าถึงข้อมูลในตาราง (Table)
4. แนวทางในการออกแบบเมนูและกำหนดการควบคุม (Menu and Navigation)
5. แนวทางในการกำหนดตัวอักษร (Font)
6. แนวทางในการเข้าถึงเอกสารดิจิทัลต่าง ๆ
7. แนวทางในการเข้าถึงการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction)
8. แนวทางในการเข้าถึงข้อมูลประเภทกราฟ
9. แนวทางในการเข้าถึงข้อมูลประเภทสูตรทางวิทยาศาสตร์ และสมการทางคณิตศาสตร์
10. แนวทางในการเข้าถึงข้อมูลนำเสนอประเภทมัลติมีเดีย (Multimedia Presentation)

วันที่ 13 ตุลาคม 2553

หัวข้อ การออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล บรรยายโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริวิมล ใจงาม

ความหมายของ UDL (Universal Design for Learning) หมายถึง การออกแบบบรรยากาศการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้ควรมีโอกาสเรียนรู้เท่าเทียมกันมีจุดเริ่มต้นมาจากศาสตร์ด้านสถาปัตยกรรมที่ออกแบบเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรูปร่าง ขนาด ประโยชน์ใช้สอย และความคุ้มค่าของสิ่งทีออกแบบให้สามารถใช้ได้กับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย เรียกว่า Universal Design (UD)

หลักภาษา UD

- ต้องคำนึงถึงความเสมอภาค คือใช้งานได้กับทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน
- มีความยืดหยุ่น คือปรับสภาพการใช้งาน
- ความเรียบง่ายและเข้าใจได้ดี คือใช้งานได้ง่ายโดยอาจมีคำอธิบาย รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ที่เป็นสากลสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย
- ความพร้อมของข้อมูล คือมีข้อมูลเพียงพอและง่ายสำหรับการใช้งาน
- ความทนทานต่อการใช้งานที่ผิดพลาด คืออาจมีระบบการป้องกันอันตรายหากมีการใช้ผิดพลาด รวมทั้งไม่เสียหายได้ง่าย
- ความทนแรง คือใช้งานได้สะดวกและไม่ต้องออกแรงมาก
- ความเหมาะสมกับสถานที่และขนาด คือออกแบบการใช้งานโดยคำนึงถึงความแตกต่าง

การนำ UDL มาใช้ในการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย

- เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้บริการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาทุกคน
- เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

ผู้เกี่ยวข้อง

- อาจารย์ผู้สอน
- ฝ่าย DSS
- ฝ่ายบริหาร

บทบาทของอาจารย์ผู้สอน

- เรียนรู้ความต้องการพิเศษของนักศึกษา
- ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ UD
- ออกแบบการสอนให้เป็นแบบ UD

ความต้องการพิเศษของนักศึกษา

- กลุ่มมีความสามารถสูง
- กลุ่มด้อยโอกาส
- กลุ่มพิการ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับ UDL

- ดิลาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- ทฤษฎีปัญหาของการ์คเนอร์
- ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

ดิลาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style) เส้นทางการรับรู้ข้อมูลของมนุษย์มี 3 ทางคือ

1. การรับรู้ทางสายตาโดยการมองเห็น
2. การรับรู้ทางโสตประสาทโดยการได้ยิน
3. การรับรู้ทางร่างกายโดยการเคลื่อนไหวและการรู้สึก

ทฤษฎีของการ์คเนอร์ มนุษย์มีความสามารถ 8 ด้าน คือ

1. ความสามารถพิเศษด้านวาจา/ภาษา
2. ความสามารถพิเศษด้านดนตรี/จังหวะ
3. ความสามารถพิเศษด้านตรรกะคณิตศาสตร์
4. ความสามารถพิเศษด้านทัศนสัมผัส/นิตสัมผัส
5. ความสามารถพิเศษด้านร่างกาย/การเคลื่อนไหว
6. ความสามารถพิเศษด้านธรรมชาติ
7. ความสามารถพิเศษด้านการรู้จักตนเอง
8. ความสามารถพิเศษด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ทฤษฎีของ Bloom การเรียนรู้แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

1. ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ซึ่งเป็นระดับต่ำที่สุด
2. ความเข้าใจ (Comprehend)

3. การประยุกต์ (Application)
4. การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหาตรวจสอบได้
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่
6. การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่าอะไรดีอะไรผิดประกอบองค์การตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

งานของ DSS

- ประสาน มหาวิทยาลัย ผู้ปกครอง นักศึกษาพิการ
- บริการ ล่ามภาษามือ การให้คำปรึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก ทำข้อสอบ/อ่านข้อสอบ บริการอื่น ๆ ที่จำเป็น
- ส่งเสริม การเรียนรู้ การดำรงชีวิต

หัวข้อ การให้บริการสนับสนุนนักเรียนพิการในระยะเปลี่ยนผ่านจากมัธยมศึกษาสู่อุดมศึกษา
บรรยายโดย รองศาสตราจารย์ ดร.คารณิ อุทัยรัตนกิจ

ความหมายของการบริการสนับสนุนในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transition Services) หมายถึง กระบวนการที่รวมถึงการเรียนการสอน การให้บริการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคม การประกอบอาชีพและปรับตัวเข้าสู่ผู้ใหญ่มาก การ จัดบริการในระยะเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ ส่วนใหญ่จัดเป็นรูปแบบของการช่วยวางแผนชีวิต เริ่มต้นช่วงระดับมัธยมศึกษา คือ เริ่มต้นเมื่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนพิการ ประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการ หรือการทำงานในด้านต่าง ๆ

การให้บริการการเรียนการสอน (Instructional Services) ในบริบทของอุดมศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวิชาตามสาระ หรือ รายวิชาตามหลักสูตรแกนกลาง

การให้บริการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (Related Services) หมายถึง การ ให้บริการสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นของนักเรียน เพื่อให้คนพิการได้รับประโยชน์ จากการศึกษาพิเศษได้อย่างเต็มที่

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคม (Community Experience) หมายถึง การสนับสนุน กิจกรรมนอกเวลาเรียนหรือกิจกรรมทางสังคม

การประกอบอาชีพและปรับตัวเข้าสู่ผู้ใหญ่ หมายถึง ส่วนหนึ่งของแผนการเปลี่ยนผ่าน สำหรับคนพิการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาจหมายถึง บริการสนับสนุนในเรื่องการสมัครงาน ทักษะเพื่อนำไปประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมแสดง ความรับผิดชอบในฐานะนักศึกษาหรือพลเมือง

การบริการในระยะเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการจากมัธยมศึกษาสู่อุดมศึกษา จัดเป็น กระบวนการให้บริการสนับสนุนคนพิการในการเปลี่ยนผ่านจากโปรแกรมหนึ่งไปสู่อีก

โปรแกรมหนึ่ง โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลย้ายไปสู่ชั้นเรียนใหม่ เริ่มเรียนกับผู้สอนใหม่ หรือเริ่มรับบริการจากผู้ให้บริการต่าง ๆ โดยต้องแน่ใจว่ากระบวนการเคลื่อนย้ายนี้เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งต้องวางแผนด้วยความระมัดระวังและด้วยกระบวนการที่เน้นผลลัพธ์ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้ในสังคมของตนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วันที่ 14 ตุลาคม 2553

หัวข้อ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสมเหตุสมผลและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาพิการ บรรยายโดย อาจารย์อรอนงค์ สงเจริญและอาจารย์วีระเมธ นิชมพล แนวทางการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างสมเหตุสมผลสำหรับนักศึกษาพิการ ต้องมีหลักการพิจารณาดังนี้

1. อุปสรรคหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความต้องการจำเป็นของนักศึกษา กับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย
2. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องช่วยลดอุปสรรคหรือข้อจำกัดดังกล่าวลง
3. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องไม่กระทบกับสาระสำคัญของวิชา โปรแกรม บริการ หรือการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ
4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องไม่เป็นภาระเกินควรกับมหาวิทยาลัย

ประเภทของการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างสมเหตุสมผล

1. การจัดการเวลา (Timing)
2. การจัดสภาพแวดล้อม (Setting)
3. การจัดตารางเวลา/กำหนดการ (Scheduling)
4. การนำเสนอ (Presentation)
5. การจัดวิธีการตอบสนองหรือการปฏิบัติงาน (Response)

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง บริการ เครื่องมือ อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ระบบใด ๆ ที่นำมาปรับและนำมาใช้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้บุคคลใช้ความสามารถ ทดแทน ปัญหาความบกพร่อง ดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงความสามารถในการปฏิบัติงาน
2. เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. รักษาระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน
4. การสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการพึ่งพาตนเองอย่างอิสระได้

ช่วงบ่าย ศึกษาฐานด้านคนพิการ ณ วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล ฐานด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักศึกษาพิการ

วันที่ 15 ตุลาคม 2553

ช่วงเช้า ศึกษาดูงานด้านคนพิการ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ดูงานด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพิการ

ช่วงบ่าย สรุปผลการฝึกอบรม

13. ประสบการณ์และประโยชน์ที่ได้รับ

ได้ทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนพิการและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาพิการ โดยให้สถานศึกษาโดยเฉพาะอุดมศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้ารับการศึกษานในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ถ้าสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย งบประมาณที่จัดสรรให้สถาบันอุดมศึกษาที่รับนักศึกษาพิการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ DSS Center (Disability Support Services) การจัดจ้างบุคลากรประจำศูนย์ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก คือ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การจัดจ้างล่ามภาษามือ การจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา

ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการระดับอุดมศึกษา (DSS Center) ปัจจุบันมีอยู่ทั้งหมด 26 แห่ง คือ

1. มหาวิทยาลัยมหิดล (ว.ราชสุดา)
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
4. มหาวิทยาลัยบูรพา
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
10. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
14. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา
16. มหาวิทยาลัยนเรศวร
17. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
18. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
19. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
20. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
21. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
22. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
23. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
24. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
25. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
26. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ศูนย์ DSS Center ในสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่

- เป็นศูนย์ข้อมูลด้านคนพิการของสถาบัน
- บริการให้คำปรึกษา
- จัดทำแผนบริการเฉพาะบุคคล

- ให้คำปรึกษาด้านการจัดซื้อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
- ประสานงานกับคณะที่มีนักศึกษาเรียนร่วมและเป็นเครือข่ายให้บริการกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

14. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้เข้าร่วมรับการอบรมในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประเภทความพิการ ดังนั้นนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ กระทรวงศึกษาธิการที่ว่า “คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” และ “คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” ดังนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จึงต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าวโดยการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพิการ โดยในลำดับแรกควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ เพื่อรับทราบแนวทางในการทำงานกับนักศึกษาพิการและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ DSS Center (จากการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและได้ทราบว่าส่วนใหญ่ศูนย์นี้จะขึ้นอยู่กับกองพัฒนานักศึกษา) ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต